

Варто зауважити, що зазначені поняття розглядались здебільшого в контексті теорії права або ж кримінального права, зокрема, як об'єктивна сторона складу злочину. Для нашого дослідження важливим є розуміння ролі понять «знищення», «руйнування», «пошкодження» об'єктів культурної спадщини чи їх частин для судової історико-археологічної експертизи, адже залежно від ознак того чи того поняття в подальшому буде варіюватися висновок судового експерта в певному дослідженні.

Вважаємо доречним навести власні тлумачення згаданих понять.

Знищення — діяння, спрямоване на повне зникнення об'єктів чи артефактів, які мають історичну, культурну або архітектурну цінність та неможливість відновлення їх в майбутньому.

Руйнування — діяння, спрямоване на заподіяння значних ушкоджень об'єктам культурної спадщини чи їх частинам.

Руйнування, на нашу думку, може бути також ненавмисним, а результатом природних процесів, таких як ерозія, корозія або старіння матеріалів. Руйнування також може бути спричинене недбалістю або недостатнім фінансуванням для збереження.

Пошкодження — діяння, спрямоване на об'єкт культурної спадщини чи його частину, яке спричинило незначну втрату, пошкодження цінності або історичної важливості, що в подальшому можливо відновити.

Звертаємо вашу увагу, що знищення, руйнування або пошкодження може бути результатом актів вандалізму, недбалого використання, військових дій або природних катастроф тощо. Збереження культурної спадщини вимагає виваженого підходу до її охорони та відновлення у випадку знищення, руйнування чи пошкодження. Такий підхід сприяє збереженню цінних археологічних пам'яток та свідчень минулих епох для майбутніх поколінь.

Перелік джерел посилання

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 30.08.2023).
2. Ємельянов В. П. Кваліфікація злочинів проти власності : навч. посіб. Харків, 1996. 112 с.
3. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів проти особи та її власності. Київ, 1996. 143 с.
4. Матышевский П. С. Преступления против собственности и смежные с ними преступления. Киев, 1996. 240 с.
5. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / за заг. ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. Вид. 6, перероб. та допов. Київ, 2009. 1236 с.
6. Гуляков К. В. Об'єктивна сторона незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. Вип. 5. С. 175—177. DOI: 10.32782/2524-0374/2020-5/41 (дата звернення: 30.08.2023).

Щодо застосування методик під час проведення будівельно-технічних експертиз

Вікторія Симоненко,

Сумське відділення ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса», м. Суми, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1157-4750>, e-mail: svhndise@ukr.net

Ірина Демузенко,

Сумське відділення ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса», м. Суми, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-7409-1648>, e-mail: 2108.ivd@gmail.com

*Розглянуто питання застосування методик та методичних рекомендацій під час проведення
будівельно-технічних досліджень об'єктів дорожньої мережі.*

Ключові слова: дорожнє покриття; лабораторні дослідження; відповідність фактично виконаних робіт.

Application of Forensic Techniques in Construction and Engineering Examinations **Viktoria Simonenko, Iryna Demuzenko**

This text delves into the application of forensic techniques and methodological guidance within roadnet objects examinations.

Keywords: *roadnet; laboratory research; congruence with work performed.*

2020 року указом Президента України № 246/2020 «Про Координаційну раду з реалізації програми «Велике будівництво»» [1] було запроваджено Національну програму «Велике будівництво», метою якої була розбудова якісної інфраструктури держави, а саме: реконструкція та будівництво шкіл, дитячих садочків, спортивних майданчиків, сільських амбулаторій, автошляхів державного та місцевого значення тощо. За даними офіційного порталу «Велике будівництво» 2021 року в країні було побудовано та реконструйовано 5098 км доріг державного значення, 2190 км доріг місцевого значення [2]. Виконання програми передбачало фінансування будівельних робіт на об'єктах «Великого будівництва» з державного та місцевих бюджетів. У межах перевірок належного використання державних коштів правоохоронними органами проводилися слідчі дії, під час яких призначалися будівельно-технічні експертизи. З-поміж питань, які ставилися перед експертами, є питання відповідності вартості (обсягів) фактично виконаних робіт із будівництва (капітального ремонту) автомобільних шляхів державного, місцевого значення вартості (обсягам), визначеним проектно-кошторисною та/або первинною звітною документацією (акти форми № КБ-2в); вартість фактично виконаних робіт із будівництва об'єктів тощо.

Через повномасштабне вторгнення РФ на територію України 24 лютого 2022 року реалізація програми «Велике будівництво» на 2022 рік була призупинена, але проведення будівельно-технічних експертиз у кримінальних провадженнях, пов'язаних із розслідуванням злочинів у сфері господарської діяльності, залишається актуальним.

Дослідження питання відповідності виконаних будівельних робіт первинній звітній документації передбачає аналізування актів приймання виконаних будівельних робіт форми № КБ-2в, до яких включено роботи з улаштування дорожнього покриття та відомості щодо його конструктивних шарів (товщина шарів, тип асфальтобетонних сумішей тощо). Для визначення типу асфальтобетонних сумішей необхідно провести лабораторні дослідження фізико-механічних властивостей відібраних зразків дорожнього покриття у вигляді циліндричних або прямокутних кернів, що, своєю чергою, передбачає залучення сертифікованої лабораторії або проведення комплексної будівельно-технічної та дорожньо-технічної експертизи.

Відповідно до п. 1.4 «Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень» [3] під час проведення експертиз із метою виконання певного експертного завдання експерти застосовують відповідні методики проведення судових експертиз.

У дослідженні відповідності виконаних будівельних робіт первинній звітній документації використовують методику, розроблену науковцями та експертами Харківського НДІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса (далі — *Харківський НДІСЕ*) «Методика встановлення фактичних обсягів та вартості виконаних будівельних робіт за звітною документацією» [4]. Методика передбачає визначення обсягів за основними видами будівельних і ремонтно-будівельних робіт зі зведення будівель та споруд різного призначення.

2015 року фахівцями Харківського НДІСЕ запроваджено «Методичні рекомендації з дослідження стану доріг та дорожніх умов у межах виконання будівельно-технічної та дорожньо-технічної експертиз», у яких запропоновано методи та алгоритм дослідження стану доріг та дорожніх умов у межах виконання будівельно-технічної та дорожньо-технічної експертиз [5].

В методичних рекомендаціях визначено предмет, об'єкти, завдання дорожньо-технічних досліджень у межах виконання будівельно-технічної та дорожньо-технічної

експертиз, загальний порядок дослідження об'єктів будівництва автомобільних доріг, вулиць.

Як узагальнення практики проведення експертних досліджень об'єктів дорожньої мережі та лабораторних досліджень зразків дорожнього покриття судовими експертами Київського НДІСЕ, опубліковано статтю «Особливості проведення польових досліджень на об'єктах вулично-дорожньої мережі та лабораторних досліджень зразків дорожнього покриття при проведенні судової будівельно-технічної експертизи та судової експертизи матеріалів, речовин та виробів» [6], у якій автори запропонували методику, послідовність виконання польових досліджень на об'єктах вулично-дорожньої мережі з метою подальшого відбору зразків дорожнього покриття для проведення лабораторних досліджень [7].

Як підсумок багаторічної практики проведення будівельно-технічних досліджень об'єктів дорожньої мережі було запроваджено «Методику визначення якості, вартості та обсягу будівництва об'єктів вулично-дорожньої мережі», яку розробили експерти ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» разом із колегами із Київського науково-дослідного інституту судових експертиз.

Застосування наведених методик та методичних рекомендацій дає змогу експертам оперативно обирати методику проведення будівельно-технічних досліджень об'єктів дорожньої мережі та складати обґрунтовані висновки на підставі наданих слідчими органами вихідних даних.

Перелік джерел посилання

1. Про Координаційну раду з реалізації програми «Велике будівництво» : указ Президента України від 23.06.2020 № 246/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/246/2020> (дата звернення: 01.09.2023).
2. Проєкт «Велике будівництво» — масштабна розбудова якісної інфраструктури України. URL: <https://bigbud.kmu.gov.ua/#about> (дата звернення: 01.09.2023).
3. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень (зі змін та допов.) : наказ Мін'юсту України від 08.10.1998 № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text> (дата звернення 01.09.2023).
4. Методика встановлення фактичних обсягів та вартості виконаних будівельних робіт за звітною документацією / Р. Й. Кучеренко, Л. Ф. Пугачова, І. Л. Пугачова та ін. Харків, 2012.
5. Методичні рекомендації з дослідження стану доріг та дорожніх умов у межах виконання будівельно-технічної та дорожньо-технічної експертиз / Н. В. Сила, Р. Б. Каплін, Л. Ф. Пугачова, І. Л. Пугачова та ін. Харків, 2015.
6. Посільський О. О., Савенок О. С., Чалюк І. М., Бурлака І. О. Особливості проведення польових досліджень на об'єктах вулично-дорожньої мережі та лабораторних досліджень зразків дорожнього покриття при проведенні судової будівельно-технічної експертизи та судової експертизи матеріалів, речовин та виробів. *Криміналістика і судова експертиза* : міжвідомчий наук.-метод. зб. Київ, 2021. С. 603—615.
7. Методика визначення якості, вартості та обсягу будівництва об'єктів вулично-дорожньої мережі. Харків, 2022.